

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Vita Et Honestate Canonicoꝝ, Et Alioꝝ
Ecclesiasticorꝝ Specvlꝝ**

Langhe-Cruys, Johan

Duaci, 1587

De tabernis, & ludis clericis vitandis. cap.xix.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63733](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63733)

a Origin. in
pist. ad Rom.
lib. 9. cap. 14.

b cap. 13.

c §. 1. dist. 44.
d in form. de
ebdicit. c. 1.

dat. Abstinerere autem cōuenit ab omni cibo, quem
cupiscentia, & libido præsumit, quem deliciae par
luxuriam excogitat, videndumq; est, non solum quom
quanto cibo, & quo in tempore, & quā parco viti
Cū autem clerici vino dediti esse prohibentur
intemperantiā nequaquam habere permittuntur
enim ebrietas prohibetur, & voracitas permittit
trumq; enim inter opera tenebrarū Apostolus cen
morat scribens Romanus ^b: non in comestationibus
ebrietatibus: ventris namq; Ingluties ad luxuriam
uocat facile, & omne opus bonum dissoluit ^c. Gula
tem vitium, vt D. Basilius inquit ^d, non in claritate
pia naturæ suæ vim positam exercere nouit, sed in
luprate, atque gustatu, licet modicis admodum
Quod, si ita est, vt vel breuissima modo gustatio
pta delectatio obnoxium te istiusmodi morbo
efficere, haud dubiè id te nullo negotio ad interitū
bit. Etenim multos ego, inquit, animaduerti sepe
alterius cuiusvis generis vitiis laborarent, ad san
tamen redierint postea; qui autem hoc morbo
tur, vt ventris ingluuie duci se sinerent, neminem
omnibus vidi vnquam, qui cōualuerit. Nam qui
modi sunt, ij mendaces sunt, ad iusiurandum parati
iniuriosi, litigiosi, pertinaces, clamosi, & qui san
se pertinacissimè pernegent, illiberales, qui viti
cato apprimè gaudeant, queruli, aliorum curiosi
ratores, totius vitæ honestæ de industria inimici
gulæ libidinem obtegant, innumerabilibus se a
inuoluunt, qui cum habitu quidem inter saluos
deantur, rebus ipsis inter perditos numerandi
Hæc fuit quæ Adæ interitum, & post ipsum, c
niuersæ illius posteritati exilium apportauit.

a c. clerici, de
vis. et hon. de
ric. c. clerici
dendi, et c. non
oportet. dist.
44. luo par. 6.
decret. cap. 203
c. 2. sequent.
Burch. lib. 2.
decret. cap. 119.
c. 2. sequent.

De tabernis, & ludis clericis vitandis. CAP. II.

VERVM, quia in tabernis, seu cauponis
sationes, & ebrietates à clericis, vt plurimū
sunt, ad eorum honestati, & salutem conside
à diuersis Pontificibus, & conciliis, illis earundem
sus prohibitus fuit, nisi peregrinationis, vel itinera
cessitati compulsi ^e. Sunt enim illæ dæmonū officinæ

& omnis intemperantię schola: Vbi omnis vitę regula
dissoluitur, & inconcessis voluptatibus habena laxan-
tur. Quocirca etiam nuper in reformatione cleri Ger-
manicę a Sedis Apostolicę Legato statutum fuit^b, vt
clerici tabernas publicas euitent, nisi eas peregrę profi-
cientes ingredi oporteat, & tam inibi, quàm domi, &
alibi à crapula, ebrietatibus, omniq; ludo à iure prohi-
bito, blasphemis, rixis, ac aliis quibuscūque excessibus,
& offensionibus penitus abstineāt: choreas, spectaculā-
que, & conuiuia publica vitent; ne ob luxum, petulan-
tiamque eorum nomen ecclesiasticum malè audiat.

Ludi autē à iure prohibiti sunt, quos mimi, ioculato-
res, & iustriones faciunt, seu exercēt^c: qui à Bonifacio
octauo goliardi seu bufones vocantur^d. Quodsi clerici
clericali ordinis dignitati nō modicū detrahentes per-
nam artem illā igniminosam exercuerint ipso iure;
si autem tempore breuiori, & tertio moniti nō respue-
rint, omni priuilegio clericali vt careāt constitutū est^e.

Iure quoq; canonico clericis prohibetur^f, vt ad aleas,
& taxillos non ludant, nec huiusmodi ludis intersint.
Propterea quod plurima crimina in talibus ludis perpe-
trari solent. Quod Iustinianus Imperator sua constitu-
tione de super ædita egregiè testatur, inquitens: Alearū
vltus antiqua res est, & extra operas pugnatorias cōces-
sa: venum pro tēpore abiit in lachrymas, multa millia
extranearū nationum suscipiēs. Quidā enim nec luden-
tes, nec ludum scientes, sed numeratione tantū proprias
substantias perdidērūt, die noctūq; ludēdo, argento, ap-
paratu lapidū, & auro. Consequēter autem ex hac inor-
dinatione blasphemare Deum conātur, & instrumenta
conficiunt. Cōmodis igitur subiectōrū prospiciēs hac
generali lege discernimus; vt nulli liceat in publicis, vel
privatis domibus, vel locis ludere, neq; in genere, neque
in specie. Et si contra factū fuerit, nulla sequatur condē-
natio, sed solutū reddatur, & competentibus actionibus
reputatur ab his, qui dederunt, vel eorū hæredibus, aut
huiusmodi negotiis à patre aut defensoribus, illius ciuitatis,
vt incipiat fiscus, nō obstāte 50 annorū præscriptione.
Et idē Imperator in alia authentica cōstitutione h. Inter-
dicimus sanctissimis Episcopis, & presbyteris, diaconis,
& sub-

*a Ind. Chichstb.
in opusc. de vi-
ta & moribus
sacerd. cap. 17.
b cap. 3.*

*Qui ludi cler-
cis sint prohi-
biti.*

*c c. clerici offi-
cia. de vita &
honest. cler.*

*d c. unico. de
vita et honest.
cler. in 6.*

*e d. c. unico.
f d. c. clerici
officia.*

*Ad aleas &
taxillos ludere
clericis est in-
hibitum.
g l. unica. C. de
alear. lusu, &
aleatorib.*

*Ex alea lusu
prouenit sub-
stantiarum per-
ditio, & bla-
sphemia in
Deum.*

*h authen. in-
terdicimus. C.
de Epif. et cler.*

*i in authen.
de sanctissimis
Episcopis. col-
lat. 9. §. inter-
dicimus. luo 50
parte decret.*

cap. 370.

& subdiaconis, & lectoribus, & omnibus aliis con-
bet ordinis venerabilis collegij constitutis, ad lau-
dere, aut alijs ludicibus participes esse, aut inspec-
fieri, aut ad quodlibet spectaculum spectandi gaudi-
nire. Si quis autem ex his in hoc dereliquerit, inter
hunc tribus annis à venerabili ministerio prohibe-
in monasterium redigi. Sed in medio tempore si be-
nitentem ostenderit, liceat sacerdoti sub quo constitutus
est, tempus minuere, & hunc priori rursus ministerio
reddere.

*Pœna clericis
aleatoribus iu-
re civili consti-
tuta.*

*Alea prodiga-
litas instru-
mentum.*

*Ro. in v. 3. 3.
de iur. iur. l. 1.
de iur. iur. l. 1.
de iur. iur. l. 1.*

*a l. r. ff. de a-
leator.*

*b in summa
tit. de excess.
pralat.*

*c in 3. part. tit.
i. cap. 23.*

*d c. inter dile-
ctos, et ibi glos.*

*e Panor. de
excess. pralat. et
idem Panor. in
c. clericis officia.*

*de vita et ho-
nest. cleric.*

*f Panor. in d.
c. clericis officia.
Synesiter in
sum. in verb.
ludus. Iud.*

*Glichth de vi-
ta et morib.
sacer. cap. 19. et
conc. Senon. tit.
de decre. mor.
cap. 25.*

Et cum teterrimum sit prodigalitate instrumentum
alea, qua complures per inconsultam temeritatem
inopiam redacti Deo maledicunt, & gratiorum
nonnunquam aggrediuntur, vt ex prædicta huius
constitutione liquet, merito & hoc prouidendum
ne ludo tam noxio vlla ratione indulgeretur, nisi
quoad eius fieri posset, omnis eius vfus procul
bene institutæ reipublicæ exterminaretur. Huius
interest, ne quis re sua abutatur. Et quia receptæ
occasionem adiumentumque præbent eiusdem
quitia, rectè prætor de iis hoc edictum proposuit,
quis enim apud quem alea lusum esse dicitur, re-
uerit, damnum ve ei dederit, siue quid eo tempore
eius subtractum est, iudiciū non dabo. In eum, qui
ludendæ causâ vim intulerit, vt quæq; res erant
uertam. Hostiensis sedecim^b. Florentinus vero
vnum^c eminerat scelera, crimina, & peccata, quæ
ludi genere euenire solent. Verum hæc breuitate
nos omittimus.

Pœna autem clerici publici aleatoris est, vt re-
à promotione, & ab obtinendo beneficio, et aliis
fuerit monitus, vt desistat à ludo; sed non præ-
necicio obtento, nisi præcedat monitio. A deo
tio facta tali sit nulla, si de hoc constabat, tanquam
vili, & indigno: & si non constabat, quia erat
debet irritari^d. Ludus autem alea hoc loco vocatur
qui iactu tesserarum seu taxillorū committitur, &
innititur fortunæ. Sub quo comprehenditur, & non
alius lusus, cuius lucrum è solo pendet fortunæ
& nulla industria humana dirigitur^e; qui certis

habet iusti lucri rationem, ob quam legitimè transferatur lucrum in ipsius lucrantis dominium. Quocirca sanctus Bonaventura dixit^a, huiusmodi lucrantes ad restitutionem eorum quæ hoc ludo sunt affecti strictè obligari, & quod taxillorum iactu, aut chartis lusoriis sunt lucrati in pios vsus pauperū erogari debere. Enimvero si quis semel, aut bis contrectet aleas, & eas iactiter, concertans cum alio posito pignore, nonne tandem transeat ex huiusmodi inestatione ludi in consuetudinem, & fiet aleator, habebitq; aleas in deliciis? Nonne qui sic cauerit, ne in assuetudinem mali ducatur eniti debet, vt ne semel quidē admittat id, cuius assuefactio non vult cuitare? cum Ecclesiastes dicat^b: qui in vno deliquit, multa bona perdet. Quocirca in Synodo Sessionali dicto loco expressè clericis omnibus statutum & mandatum fuit, vt à ludo alearum, aliisque qui à sepe pendunt, abstineant, neque ludentium fautores, spectatores, aut testes existant.

D. vno Dionysius Richelius de huiusmodi ludis scribens: Ministros inquit, ecclesiæ, quos à seculari vita, & moribus di. ferre oportet, necesse est maturitati morum, ac probitati vacare; compunctioni, atque diuino timori operam dare, sicque in conspectu altissimi orationibus, ac psalmodiis & pœnitentiæ actibus inhaerere, vt pro propriis, ac fundatorum, & benefactorum suorum excelsibus, & peccatis satisfaciant Deo. Idcirco cauere debent ea, quæ compunctionem, maturitatem, deuotionemque dissipant, dissolutionem inducunt, & seculares generant mores, vt sunt familiaritates, exercitia, ludi, & ioci mimorum, & ioculatorum, ac histrionum, visitatio tabernarum, comessationes, & lauta conuiuia, lusus alearum, & taxillorum, quibus multa enormia commoda sunt vitia, & ex amore procedunt pecuniæ, auaritiæque concernunt.

Quando & quomodo clericis permiffum fit ludere.

C A P. X X.

ITEM REA, vt solidius, euidentius, ac certius innoscere, qualiter Canonicis, & ministris Ecclesiæ interdum liceat ludere, & qui ludi sint liciti; aduertendum

S dum

a vt refertur in do. Clitho. in d. opus. cap. 19.

b Ecclesiast. 9.

c de vit. Can. & eccle. art. 9.